

Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία ως παράγοντας AntiCovid-19

Η τελευταία ευκαιρία

του Δρος Ανδρέα Στοϊμενίδη*

Πριν από 19 μήνες, στο Ηράκλειο, η Ομοσπονδία Συλλόγων Εργαζομένων Τεχνικών Επιχειρήσεων Ελλάδος, ο Σύλλογος Τεχνικών Υπαλλήλων Ελλάδος και το Εργατικό Κέντρο Ηρακλείου σχεδιάσαμε και διοργανώσαμε την τρίτη, μέσα σε δύο χρόνια, εκδήλωσή μας για θέματα Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία (ΥΑΕ). Με συνδιοργανωτές εκείνη τη φορά, το Τεχνικό Επιμελητήριο Ανατολικής Κρήτης και την Ομοσπονδία Χειριστών Μηχανμάτων Ελλάδος. Επιλέξαμε να εντάξουμε στην θεματολογία μας ένα νέο αντικείμενο, αυτό που σχετιζόταν με την Υγεία και Ασφάλεια στην Κοινωνία.

19 μήνες μετά η Υγεία και η Ασφάλεια των Εργαζομένων (ΥΑΕ) αλλά και η Υγεία και Ασφάλεια στην Κοινωνία αποτελούν το κύριο θέμα στην καθημερινότητα και στη ζωή μας, λόγω της επιδημιολογικής συγκυρίας και των κινδύνων που δημιουργεί ο νέος κορονοϊός.

Η μεγάλη έλλειψη σε υλικά αλλά και σε βασικές υποδομές

σε πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο επίπεδο υγειονομικής περίθαλψης, ο φόβος ολοκληρωτικής καθίζησης του συστήματος υγείας και το αντιπαράδειγμα της Ιταλίας, μας οδήγησαν στην παρατεταμένη, πλήρη άρση της πολιτικής (κοινοβουλευτικής), οικονομικής και κοινωνικής κανονικότητας και στην επιβολή ενός γενικευμένου lockdown. Τα αποτελέσματα, τόσο στην χώρα μας όσο και στα υπόλοιπα κράτη των δυτικών Βαλκανίων που ακολούθησαν αυτή την επιλογή, κρίνονται θετικά, βραχυπρόθεσμα. Μεσοπρόθεσμα θα συνυπολογισθούν δεκάδες άλλες παράμετροι.

Σε αυτό το ασφυκτικό περιβάλλον, επανήλθε στο προσκήνιο η Υγεία και Ασφάλεια των Εργαζομένων.

Η Υγεία και η Ασφάλεια των Εργαζομένων (ΥΑΕ) αποτελεί ένα σύνθετο και πολύπλοκο ζήτημα στο οποίο επιδρούν παράγοντες διαφορετικών επιπέδων και χαρακτηριστικών. Παράλληλα όμως, αποτελεί πολύ απλά, ένα μεγάλο στοίχημα που

αν το πετύχουμε, κερδίζουμε όλοι. Εργαζόμενοι, Εργοδότες, Κυβέρνηση, Κοινωνία.

Σε έναν κόσμο που αλλάζουν οι μορφές εργασίας, η σύνθεση και η ηλικιακή κατανομή των εργαζομένων και ανακύπτουν νέοι κίνδυνοι, απαιτούνται νέα εργαλεία και νέες στρατηγικές για την αντιμετώπισή τους.

Τα προβλήματα υγείας που αντιμετωπίζουν οι έλληνες εργαζόμενοι εξαιτίας των συνθηκών και των πρακτικών που ακολουθούνται κατά την άσκηση της εργασίας τους, μπορούν να αντιμετωπιστούν, εάν υπάρξουν συστηματικές παρεμβάσεις από την πολιτεία και τους κοινωνικούς φορείς, πριν αυτά αποκτήσουν μόνιμο χαρακτήρα.

Το θεσμικό πλαίσιο για την Υγεία και την Ασφάλεια των Εργαζομένων στην Ελλάδα είναι σχετικά ολοκληρωμένο και καλύπτει πολλαπλές διαστάσεις που επιδρούν στη φυσική και πνευματική τους κατάσταση. Αποσαφηνίζει την ευθύνη του εργοδότη και τις υποχρεώσεις του εργαζόμενου και προβλέ-

*Ο Δρ. Α. Στοϊμενίδης είναι Διπλ. Μηχανολόγος Μηχανικός Α.Π.Θ., Γραμματέας Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία της ΓΣΕΕ και Εθνικός Αντιπρόσωπος στα θέματα ΥΑΕ στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

πει την παρουσία συμβουλευτικών και εποπτικών μηχανισμών, τόσο εντός όσο κι εκτός επιχείρησης, οι οποίοι εφόσον λειτουργούν όπως προβλέπεται, συμβάλλουν σημαντικά στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Όμως οι ανεπάρκειες στην εφαρμογή της νομοθεσίας είναι τεράστιες.

Επιστημονικές έρευνες σε όλο τον κόσμο, τις οποίες ανακοινώνουν σε συνέδρια, τόσο ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία όσο το Ινστιτούτο των Ευρωπαϊκών Συνδικάτων, αναδεικνύουν το γεγονός ότι το 30% των καρκινικών παθήσεων στον ανεπτυγμένο κόσμο οφείλεται στο περιβάλλον και τη φύση της εργασίας των ασθενών

Ας δούμε όμως ειδικά στην κρίσιμη περίοδο που διανύουμε πως αντιμετωπίστηκαν τα ζητήματα ΥΑΕ.

Το Ελληνικό Ινστιτούτο για την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία (μαζί με τους κοινω-

νικούς εταίρους που το συναπαρτίζουν, την Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος και τους αντίστοιχους Εργοδοτικούς Φορείς) σε συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, αξιοποιώντας κάθε διαθέσιμο τεχνικό και επιστημονικό πόρο εξέδωσαν εγκαίρως έναν αναλυτικό οδηγό για την προστασία από τον covid-19 στους χώρους εργασίας.

Στον δημόσιο τομέα το σύνολο των υπηρεσιών και των εταιριών, με εξαίρεση τον τομέα της καθαριότητας, όπου παρατηρήθηκαν μικρές και αποσπασματικές βελτιώσεις, τήρησαν τα απαραίτητα μέτρα.

Στον ιδιωτικό τομέα τα μέτρα τηρήθηκαν περισσότερο στις εταιρείες παροχής υπηρεσιών που συνέχισαν να λειτουργούν, με την εξαίρεση ορισμένων τηλεφωνικών κέντρων όπου συνέχισε να εργάζεται μεγάλος αριθμός εργαζομένων ανά μονάδα επιφάνειας.

Σε όλες τις άλλες οικονομικές δραστηριότητες που παρέμειναν σε λειτουργία παρατηρήθηκαν είτε καθυστερήσεις, είτε ελλείψεις στην τήρηση των μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό.

Αναρωτιέμαι σε πόσες επιχειρήσεις από όσες λειτουργούν αυτή την περίοδο έγινε η απαραίτητη από τις οδηγίες του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. και του Υπουργείου Εργασίας, **αναθεώρηση της Γραπτής Εκτίμησης Επαγγελματικού Κινδύνου** και σε πόσες από αυτές υλοποιήθηκαν **προγράμματα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης**, έστω λίγων ωρών, των εργαζομένων για να εφοδιαστούν γνώσεις και κουράγιο ώστε να ανταπο-

κριθούν στις νέες συνθήκες. Πού υπήρξε **διαβούλευση και συνεργασία με τις Επιτροπές Υγείας και Ασφάλειας των εργαζομένων ή με τα Σωματεία** των αντίστοιχων επιχειρησιακών χώρων ώστε να αναζητηθούν και να εφαρμοστούν οι καλύτερες δυνατές λύσεις. Ενώ και η **εξοντωτική υπερεργασία** (κυρίως στα σούπερ μάρκετ), καθημερινές και Κυριακές δεν περιλαμβάνεται στις συνθήκες προστασίας της ΥΑΕ.

Την ώρα δε, που απαγορευόταν η πρόσβαση των πολιτών σε ανοιχτούς δημόσιους χώρους, για την αποφυγή συνωστισμού, καθυστερούσε να ληφθεί η αντίστοιχη απόφαση για εργοτάξια έντασης εργασίας με χιλιάδες εργαζομένους να δουλεύουν μέσα σε περιορισμένο ανοιχτό χώρο, όπως συνέβη στην κατασκευή του νέου σταθμού παραγωγής ενέργειας στην Πτολεμαΐδα. Οι τελευταίες, σημερινές πληροφορίες, περί **υγειονομικών βομβών** σε ιδιωτικές κλινικές της Αττικής και σε κέντρα φιλοξενίας μεταναστών και προσφύγων, δυστυχώς βαρύνουν την κατάσταση και επιδεινώνουν τα δεδομένα.

Όλοι μας έχουμε ακούσει ή διαβάσει πόσο αυξημένο ποσοστό θνησιμότητας έχουν οι συμπολίτες μας που πάσχουν από **υποκείμενο νόσημα** όταν κολλήσουν τον covid-19. Πόσο όμως, τα νοσήματα αυτά είναι αποτελέσματα της εργασιακής ζωής των συμπολιτών μας; Επιστημονικές έρευνες σε όλο τον κόσμο, τις οποίες ανακοινώνουν σε συνέδρια, τόσο ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία όσο το

Ινστιτούτο των Ευρωπαϊκών Συνδικάτων, αναδεικνύουν το γεγονός ότι το 30% των καρκινικών παθήσεων στον ανεπτυγμένο κόσμο οφείλεται στο περιβάλλον και τη φύση της εργασίας των ασθενών. Είναι δηλαδή **επαγγελματικές ασθένειες**.

Τα προβλήματα υγείας που αντιμετωπίζουν οι έλληνες εργαζόμενοι είναι κυρίως μυοσκελετικά, προβλήματα του κυκλοφορικού συστήματος, **αναπνευστικά**, προβλήματα όρασης, και βέβαια διαφόρων μορφών **καρκίνοι**, ενώ ιδιαίτερη ένταση και συχνότητα έχουν την τελευταία δεκαετία της κρίσης, προβλήματα που συνδέονται με το εργασιακό στρες (**αυτοάνοσα**, κεφαλαλγίες, ορμονικές διαταραχές, γαστρεντερικά προβλήματα, κρίσεις πανικού). Αν και τα περισσότερα από αυτά τα προβλήματα σχετίζονται με τις συνθήκες εργασίας και είναι αρκετά διαδεδομένα, δεν είναι προσδιορισμένη, ούτε η ακριβής τους έκταση ούτε οι συνέπειές τους στην παραγωγή αλλά και την ποιότητα ζωής των εργαζομένων. Εκτός από την τσιμεντοκονίαση και τη μολυβδίαση, οι άλλες ασθένειες κατά βάση, δεν καταγράφονται ούτε αντιμετωπίζονται ως επαγγελματικές. Το γεγονός ότι μέχρι σήμερα στην Ελλάδα δεν υπάρχει συστηματική καταγραφή των προβλημάτων υγείας που προκαλούνται από τις συνθήκες εργασίας αλλά και η «επιπόλαιη» αναγωγή τους στον προσωπικό τρόπο ζωής του εργαζόμενου κατά τον ελεύθερο χρόνο του, δεν αναιρεί την έκταση ή και τη σοβαρότητα του προβλήματος, που απλώς επιλέγεται

από την Πολιτεία να αποσιωπάται. Επιπλέον παραμένουμε ίσως η μοναδική χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δίχως **Φορέα Εκτίμησης και Ασφάλισης Επαγγελματικών Ασθενειών και Εργατικών Ατυχημάτων**. Κατά συνέπεια η επίλυση των προβλημάτων υγείας των εργαζομένων παραπέμπεται στο δημόσιο σύστημα υγείας χωρίς να επιβάλλεται οποιαδήποτε επιβάρυνση στους ασυνεπείς εργοδότες ή επιβράβευση στους συνεπείς. Συνέπεια αυτής της στρεβλής κατάστασης είναι να υπάρχουν πίσω από θανάτους που οφείλονται στον κορονοϊό "κρυφές" επαγγελματικές ασθένειες. Υποχρέωση της Πολιτείας, των Συνδικάτων όσο και των Ινστιτούτων τους, είναι η μελέτη του συγκεκριμένου ζητήματος και ο ακριβής, στατιστικός προσδιορισμός των πασχόντων από υποκείμενο νόσημα-επαγγελματική ασθένεια, που έχασαν την ζωή τους.

Οι **"ηλε-εργάτες"** είναι οι εργαζόμενοι αυτής της συγκυρίας, αλλά και της νέας εποχής. Εδώ και αρκετά χρόνια γνωρίζω πολλούς συναδέλφους μου, οι οποίοι δουλεύουν, οι περισσότεροι, για εταιρείες του εξωτερικού. Δεν ξέρω αν είναι σύμπτωση το ότι είναι όλοι Διπλωματούχοι Ηλεκτρολόγοι Μηχανικοί. Η επιλογή του συγκεκριμένου τρόπου εργασίας έως τώρα ήταν εν' πολλοίς αποτέλεσμα συναίνεσης μεταξύ του εργοδότη και του εργαζόμενου, αφορούσε περιορισμένο ποσοστό εργαζομένων και δεν μελετήθηκε αρκούντως στα ζητήματα ΥΑΕ. Η **ταχεία** ίσως **"βίαιη"** μετάβαση λόγω κορωνοϊού στο καθε-

σώς της τηλε-εργασίας απαιτεί άμεση, πλήρη καταγραφή, μελέτη και αποτύπωση προτάσεων για τους εργαζόμενους αυτής της κατηγορίας.

Παραμένουμε ίσως η μοναδική χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δίχως Φορέα Εκτίμησης και Ασφάλισης Επαγγελματικών Ασθενειών και Εργατικών Ατυχημάτων

Η παροχή της απαραίτητης υλικοτεχνικής υποδομής και υποστήριξης στη χρήση, τόσο του **εξοπλισμού** όσο και του **λογισμικού πληροφορικής** με την καθοδήγηση για τη δημιουργία μίας θέσης εργασίας με την καλύτερη δυνατή **εργονομία** στο οικιακό περιβάλλον είναι βασικοί κανόνες που μπορούν να υποστηρίξουν τον εργαζόμενο να δουλέψει αποτελεσματικά, με Υγεία και Ασφάλεια από το σπίτι του.

Τα εργαλεία τηλεδιασκέψεων είναι απαραίτητα για την εργασία, αλλά μπορεί να είναι σε πρώτη φάση προβληματικά για τους εργαζόμενους που δεν είναι εξοικειωμένοι με αυτά.

Ιδιαιτερότητες παρουσιάζονται και στους ψυχοκοινωνικούς παράγοντες κατά την εργασία από το σπίτι. Ο κίνδυνος οι εργαζόμενοι να αισθάνονται απομονωμένοι και υπό πίεση, γεγονός που ελλείπει στήρι-

ξης μπορεί να οδηγήσει σε προβλήματα ψυχικής υγείας δεν πρέπει να υποτιμηθεί. Η αποτελεσματική επικοινωνία και υποστήριξη από τους προϊστάμενους και η δυνατότητα διατήρησης άτυπων επαφών με συναδέλφους είναι σημαντική. Εξίσου σημαντική είναι και η διατήρηση της **κοινωνικής αλληλεπίδρασης μεταξύ των συναδέλφων** που μπορεί να αντιμετωπιστεί σε προγραμματισμένες ηλεκτρονικές συναντήσεις ή να ενθαρρυνθεί μέσω online chats ή «εικονικού καφέ» συναντήσεις.

Δεν πρέπει να μας διαφύγει σε αυτό το σημείο, ότι η επιβάρυνση του οικιακού περιβάλλοντος, τόσο με την πολύωρη και πολυήμερη παραμονή όσο και με άσκηση παράλληλων δραστηριοτήτων όπως η εργασία μπορεί να έχει τραγικά αποτελέσματα.

Οι εργαζόμενοι πρέπει να κάνουν τακτικά διαλείμματα, ανά 30 περίπου λεπτά ώστε να σηκώνονται από τη θέση εργασίας και να πραγματοποιούν κάποιες σωματικές κινήσεις.

Επιπλέον είναι κρίσιμο να γνωρίζουν οι εργοδότες τις δυσκολίες που μπορεί να

υπάρχουν για τους τηλεεργάτες καθώς είναι πιθανό ότι ο εργαζόμενος μπορεί να έχει έναν **σύντροφο που είναι επίσης σε τηλεεργασία** ή ότι έχει **παιδιά** που μπορεί να χρειάζονται φροντίδα, δεδομένου ότι δεν είναι στο σχολείο, ή που πρέπει να συνδεθούν εξ αποστάσεως για να συνεχίσουν τις σχολικές εργασίες τους. Άλλοι μπορεί να χρειαστεί, να φροντίζουν τους ηλικιωμένους ή χρόνια άρρωστους γονείς τους που βρίσκονται σε περιορισμό στον ίδιο χώρο. Υπό αυτές τις συνθήκες, οι εργοδότες θα πρέπει να είναι ευέλικτοι όσον αφορά το ωράριο εργασίας και την παραγωγικότητα του προσωπικού τους.

Δεν πρέπει να μας διαφύγει σε αυτό το σημείο, ότι η **επιβάρυνση του οικιακού περιβάλλοντος**, τόσο με την πολύωρη και πολυήμερη παραμονή όσο και με άσκηση παράλληλων δραστηριοτήτων όπως η εργασία μπορεί να έχει τραγικά αποτελέσματα. Σε δημοσιεύματα των ημερών αναφέρεται ότι αστικές πυρκαγιές το πρώτο τετράμηνο του 2020 είναι πολλαπλάσιες σε σύγκριση με άλλα έτη και έχουν οδηγήσει 29 συμπολίτες μας στον θάνατο. Αυτό είναι ένα άλλο πολύ μεγάλο ζήτημα Υγείας και Ασφάλειας που θα αναλύσουμε εκτενώς το επόμενο χρονικό διάστημα.

Στην πρώτη φάση της αποφυγής της πανδημίας οι βασικοί κανόνες ΥΑΕ κατατέθηκαν όπως προαναφέρθηκε, τόσο από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και από το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. και το

Υπουργείο Εργασίας. Συνοπτικά μπορούν να αναφερθούν παρακάτω σημαντικά μέτρα, αλλά και απλές τεχνικές προτάσεις που μπορούν να συμβάλουν σε ένα υγιές και ασφαλές περιβάλλον εργασίας:

- Ο εργοδότης οφείλει να έχει στη διάθεσή του μια **γραπτή εκτίμηση των υφιστάμενων κατά την εργασία κινδύνων** για την Ασφάλεια και την Υγεία, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αφορούν ομάδες εργαζομένων που εκτίθενται σε ιδιαίτερους κινδύνους, καθώς και να καθορίζει τα μέτρα ατομικής προστασίας που πρέπει να ληφθούν και, αν χρειαστεί, το υλικό προστασίας που πρέπει να χρησιμοποιηθεί. **Η γραπτή εκτίμηση επαγγελματικού κινδύνου (ΓΕΕΚ) θα πρέπει να έχει επικαιροποιηθεί** και ως προς τους κινδύνους και τα μέτρα πρόληψης από τον COVID-19 και θα πρέπει να δεσμεύει με συμφωνητικά το σύνολο των εργολάβων και των υπεργολάβων του έργου ή της παρεχόμενης υπηρεσίας.
- Η ΓΕΕΚ πρέπει να επικαιροποιηθεί εκ νέου, στην περίπτωση κρούσματος.
- Παροχή όλων των απαραίτητων Μέσων Ατομικής Προστασίας.
- Η **ενημέρωση** των εργαζομένων για τον κίνδυνο λοίμωξης από τον κορωνοϊό και η **εκπαίδευσή** τους στα μέτρα πρόληψης και προστασίας, βάσει και των οδηγιών του ΕΟΔΥ.
- Η διαρκής διαβούλευση και **συνεργασία** με τους εργαζόμενους και η ενθάρρυνσή

τους για υποβολή σχετικών προτάσεων.

- Η λήψη μέτρων **περιβαλλοντικής και ατομικής υγιεινής**, όπως ο τακτικός αερισμός των χώρων εργασίας, η συντήρηση των συστημάτων εξαερισμού-κλιματισμού και ο καθαρισμός επιφανειών, συσκευών κ.λπ., σύμφωνα και με τις οδηγίες του ΕΟΔΥ.
- Η αποφυγή κατανάλωσης κάθε είδους τροφής στους εργασιακούς χώρους, εκτός των χώρων εστίασης ή οριοθετημένων για αυτή τη δραστηριότητα χώρων
- Η διάθεση και τοποθέτηση σκεπαστών κάδων με ποδοκίνητο καπάκι και σακούλα απορριμμάτων, όπου απορρίπτονται τα ΜΑΠ μιας χρήσης, καθώς και τα μαντηλάκια, οι χειροπετσέτες ή άλλα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για την απολύμανση επιφανειών ή αντικειμένων στον χώρο εργασίας.
- Ο συχνός καθαρισμός **των ενδυμάτων εργασίας** (φόρμες, ποδιές κ.λπ.), καθώς και των ΜΑΠ που χορηγούνται (κράνη, γυαλιά, μέσα προστασίας της ακοής, άρβυλα κ.λπ.).
- Σε κάθε περίπτωση δεν πρέπει να επιτρέπεται η πραγματοποίηση κάθε εργασίας που απαιτεί συνεργασία σε απόσταση μικρότερη των 2 μέτρων. Επιπροσθέτως εάν υπάρχουν κρούσματα είναι **υποχρεωτική η 14ήμερη καραντίνα**, τόσο για αυτούς τους εργαζόμενους όσο για τους συναδέλφους τους, με τους οποίους έχουν έρθει σε επαφή. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις πρέπει να γίνεται **αναπροσαρμογή του**

χρονικού προγραμματισμού (που μπορεί να σημαίνει και διακοπή) του έργου, της παραγωγικής διαδικασίας ή της παρεχόμενης υπηρεσίας.

Αυτές τις μέρες ολοκληρώνεται η συζήτηση για την επιστροφή σε ένα μεταβατικό καθεστώς "σχετικής κανονικότητας" όπως χαρακτηρίζεται, για την επανέναρξη σημαντικού αριθμού οικονομικών δραστηριοτήτων και την επιστροφή μεγάλου αριθμού εργαζομένων στη δουλειά τους. Για την τήρηση των όρων ΥΑΕ απαιτούνται επιπρόσθετα των όσων έχουν περιγραφεί παραπάνω, μέτρα. Ήδη η Ευρωπαϊκή Επιτροπή βρίσκεται σε τριμερή διαβούλευση με τους Κοινωνικούς Εταίρους και τις Κυβερνήσεις και πρόκειται άμεσα να τα οριστικοποιήσει. Ως τα βασικότερα μέτρα μπορούν να αναφερθούν:

- Η **διατήρηση της εξ αποστάσεως εργασίας** και η εκτέλεση έργου και παροχής υπηρεσίας εντός των επιχειρήσεων μόνο όταν δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί με άλλον τρόπο. Να διασφαλιστεί ότι μόνο οι εργαζόμενοι που είναι απαραίτητοι για την εργασία είναι παρόντες στον χώρο εργασίας.
- Ο **περιορισμός ή η εξάλειψη, αν είναι δυνατόν, της φυσικής αλληλεπίδρασης μεταξύ εργαζομένων και πελατών**. Τέτοιες πρακτικές συνιστούν οι online ή τηλεφωνικές παραγγελίες και η ανέπαφη παράδοση των προϊόντων.
- Η **διευκόλυνση της χρήσης των ατομικών και όχι μαζικών μέσων μεταφοράς**

από τους εργαζόμενους, για παράδειγμα με τη διάθεση χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων ή ενός χώρου για την ασφαλή αποθήκευση ποδηλάτων και την ενθάρρυνση των εργαζομένων να περπατούν προς την εργασία, αν είναι δυνατόν.

Τα εργαλεία τηλεδιασκέψεων είναι απαραίτητα για την εργασία, αλλά μπορεί να είναι σε πρώτη φάση προβληματικά για τους εργαζόμενους που δεν είναι εξοικειωμένοι με αυτά

- Η **αντιμετώπιση με ιδιαίτερη προσοχή των εργαζομένων που διατρέχουν υψηλό κίνδυνο** λόγω ηλικίας ή υποκείμενων νοσημάτων ή και των εγκύων και η αναπροσαρμογή θέσεων και τρόπου λειτουργίας.
- Η **υποστήριξη των εργαζομένων που μπορεί να περνούν μια δύσκολη στιγμή λόγω άγχους**. Οι εργαζόμενοι μπορεί να έχουν περάσει από τραυματικά γεγονότα, όπως η σοβαρή ασθένεια ή ο θάνατος ενός συγγενή ή φίλου, ή να αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες ή προβλήματα με τις προσωπικές τους σχέσεις. Όταν υπάρχουν μέτρα φυσικής αποστασιοποίησης, τα προβλήματα αυτά δεν είναι μόνο πιο πιθανά, αλλά οι συνήθεις μηχανισμοί αντιμετώπισης, όπως ο προσω-

πικός χώρος, ή η ανταλλαγή προβλημάτων με άλλους, δεν είναι διαθέσιμοι. Επιπλέον οι εργαζόμενοι μπορεί να ανησυχούν για την αυξημένη πιθανότητα μόλυνσης στον χώρο εργασίας και μπορεί να μην θέλουν να επιστρέψουν. Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε τις ανησυχίες τους, να παράσχουμε πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί και τη στήριξη που έχουν στη διάθεσή τους.

- Η έστω προσωρινή απουσία σημαντικού αριθμού εργαζομένων, μπορεί να προκαλέσει πίεση στις συνεχιζόμενες δραστηριότητες. Είναι σημαντικό οι διαθέσιμοι εργαζόμενοι να μην βρεθούν σε μια κατάσταση που θα θέσει σε κίνδυνο την Υγεία

και την Ασφάλειά τους. Ο πιθανός πρόσθετος φόρτος εργασίας πρέπει να αποφευχθεί ή να περιοριστεί σε χαμηλά επίπεδα, στον μικρότερο δυνατό χρόνο.

Οι διαθέσιμοι εργαζόμενοι δεν πρέπει επιβαρύνονται υπερβολικά. Για τον σκοπό αυτό απαιτείται θέσπιση νέων μεθόδων και διαδικασιών και ενδεχόμενη αλλαγή ρόλων και ευθυνών.

Η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος έχει καταθέσει διαχρονικά και επικαιροποιεί συνεχώς, δέσμες προτάσεων και μέτρων για την προστασία της Υγείας και Ασφάλειας των Εργαζομένων. Αυτό και κάνουμε και τώρα.

Το κεντρικό μήνυμα που στέλνεται στην κοινωνία από όλους

μας, την Κυβέρνηση, τα πολιτικά κόμματα, τους δημόσιους και συλλογικούς φορείς και τις Οργανώσεις των Εργαζομένων είναι ότι **πάνω από όλα βάζουμε την ανθρώπινη ζωή.**

Η Υγεία και Ασφάλεια στους χώρους Εργασίας είναι για όλους μας αδιαπραγμάτευτη.

Διαχρονικά υπηρετεί την υγιή και ασφαλή εργασία σε ένα περιβάλλον υψηλής παραγωγικότητας. Σήμερα όσο ποτέ άλλοτε είναι καθοριστική **για να σωθούν ζωές.**

Ας μην αφήσουμε και αυτή την τελευταία ευκαιρία για τη δημιουργία της απαραίτητης κουλτούρας και την εφαρμογή των αντίστοιχων κρίσιμων μέτρων να πάει χαμένη.